

Greið mál og nýskipanir skapa fólkvækstur og sjálvbjargni

”Spyr ikki hvat landið kann gera fyri teg. Spyr heldur, havt tú kanst gera fyri landið”.
Soleiðis tók J.F.Kennedy, sáli, til.

Hetta var ein leiðari – ið veruliga megnaði at fáa fólkið og tjóðina at trúgva uppá egnan mátt.

Í Føroyum hava vit hava tørv á politiskari leiðslu, sum á sama hátt gongur á odda og kann geva íblástur til fólkið – soleiðis at vit aftur vinna trúgvina uppá, at vit megna at standa á egnum fótum.

Trúgv uppá, at vit megna at skipa eitt samfelag, ið er grundað á tað, ið vit skapa og framleiða hvønn dag.

Vit hava fyri stuttum verið so sera tætt við, at taka stigið til eina nýggja byrjan fyri Føroyar – men endaliga stigið varð ikki tikið tá – men kann liggja í allar nærmastu framtíð. Hetta koma vit aftur til.

...

Hava vit tað ikki gott ?

Soleiðis spurdi ein sambandsmaður meg henda dagin – tá vit komu inn á spurningin um fullveldi ella samband.

Vit vóru sjálvandi ikki samd um málið fyri framman, men samd í, at tey flestu – men ikki øll - hava tað grundleggjandi gott í Føroyum.

Munurin lá meira í – at meðan hann hugdi meira at støðuni í dag og ynskti at fasthalda hesa, so hugsaði eg meira um málið fyri framman og tí, ið vit skuldu menna okkum fram ímóti.

Málið fyri framman. Hví nú tað ?

Hví er tað týðandi at seta sær mál ?

Vit kanna tað øll frá okkum sjálvum. Uttan mál er skjótt at vit nýta okkara tíð og orku til eina røð av tingum, ið ikki samlað sær bera nakran veg.

Í ringasta føri kann ymiskt virksemt enntá mótarbeiða hvørjum øðrum.

Serliga um nógv fólk skulu arbeiða saman. Ikki minst um ein heil tjóð skal arbeiða saman.

Við greiðum málum, er munandi lættari at seta í verk virksemt, ið gevur úrslit og ber á mál.

Hví seta sær sum mál at gera Føroyar til sjálvstøðugt land ?

Hetta málið verður sett, um tú grundleggjandi heldur at hetta er tað, ið skal til, fyri at vit fáa eitt enn ríkari og betri samfelag fyri allar føroyingar.

Grundleggjandi meti eg avgjørt, at einar sjálvbjargnar Føroyar vilja geva okkum eitt betri samfelag.

Orsøkin er m.a., at hetta bjarta málið krevur av tí politisku leiðsluni at vit fáa ein ábyrgdarfullan og málrættaðan politikk.

Neyðugt verður at taka hond um tey viðurskifti, ið krevja hetta – og at fremja tær nýskipanir, ið eru neyðugar – alla tíðina.

...

Gerast Føroyar sjálvstøðugar vil hetta hartil lata dyr upp, ið vit ikki kenna í dag.

Eitt dømi um, hvussu sjálvstøðugur limaskapur í altjóða samfelagnum er føroyskur fótbóltur.

Hugsa um, hvussu nógv føroyskur fótbóltur hevur ment seg við at fáa fullan limaskap í altjóða fótbólti.

Hugsa um, hvørjar menningarmøguleikar hesin limaskapur hjá FSF í UEFA og FIFA hevur givið føroyskum fótbólti.

Hetta tí, at vit hava tikið ímóti tí avbjóðing og teimum móguleikum sum fullur altjóða limaskapur hevur givið okkum.

...

Hvat merkir tað fyri politikkin um vit seta okkum fullveldi sum mál ?

Her er skjótt at finna eitt dømi.

Vit eru bert 7-8 ár frá seinastu fullveldissamgonguni. Henda samgongan hevði greið og bjørt mál, og gekk tað eisini væl í samfelagnum tey árin, ið fullveldissamgongan stjórnaði.

1998-2004

Samlaða fólkatálið úr 44.000 uppí 48.000 (vøkstur á meira enn 9%)

Samlaðu lønargjaldingarnar úr 4 uppí 5,85 mia. kr. (vøkstur á nærum 50%)

BTÚ úr 7,4 mia.kr. í 10,1 mia.kr. (vøkstur á umleið 36%)

Útflutningurinn úr 2,9 mia. kr. uppí 3,7 mia. kr. (vækstur á uml. 28%)

Yvirskot í landskassanum nærum öll árin í 2001 heilar 700 mió.kr.

Nettoogn landskassan broyttist úr -2365 mió. kr. til + 527 mió. kr.

Broyting á 2,9 mia. kr.

Samstundis sum blokkurinn varð skorinn við 366 mió. kr.

So jú, það ber til at reka hetta samfelagið sjálvi – um vit bert gera hetta rætt.

Og það eru bert fá ár 7-8 síðan at vit vóru tætt við at taka stigið.

...

Eitt fet, ið hevði merkt, at vit í dag høvdu havt framt allar tær nýskipanir, ið vit hava tosað, og tosað, og tosað, og tosað um í árávís – men onki gjørt við.

Tí politiska skipanin – undanfarna samgongan hevur ikki hildið – at vit hava hesar fyrri neyðini.

Hetta hóast hallini á fígjalógini – bara frá 2008-2011 – samanlagt var yvir 2 mia. kr. (millum 330 og 688 mió. kr. í halli).

Vit eiga at spyrja okkum sjálvi !

Høvdu vit latið staðið til, um vit høvdu fulla ábyrgd av samfelagnum og ongan møguleika at hækka blokkstuðulin ?

Mistankin verður staðfestur tá:

Fremsta loysnin hava vit frætt frá størsta flokkinum í dag – Sambandsflokkinum – er, at hækka blokkin við 130-200 mió. kr.

Er hetta álitisvekjandi ?

Vil henda loysnin skumpa undir at fáa framt skilagóðar nýskipanir – ella vil hon útseta hesar ?

Aftur til málið – fólkvøkstur og fullveldi

Hví seta sær málið fullveldi hava eg umrøtt

– hetta málið vil skapa ein ábyrgdarfullan politikk og nýggjar møguleikar.

Grundleggjandi geva okkum eitt ríkari og betri samfelag.

Hví skulu vit so hava fólkvøkstur ?

Onki samfelag stendur í stað. Minking ella menning. Í løtuni minka vit.

Í 2011: 4 í arbeiðsførum aldri fyri hvønn pensjónist
2040: 2 í arbeiðsførum aldri fyri hvønn pensjónist.

Hetta við verandi fólkaframskriving.
Sera stór avbjóðing.

Neyðugt við eini røð av átøkum – pensjónsnýskipan – men sanniliga átøk at fáa fleiri ung og børn.

...

HVUSSU RØKKA VIT MÁLIÐ – FÓLKAVØKSTUR OG SJÁLVBJARGNI ?

Ongin einsøk loysn. Neyðugt við fleiri átøkum.:

- Stjórnarskipan
 - Greitt ásetir rættindi og skyldur og støðu mótvegis DK og altjóða samfelagnum
 - Harvið er grundarlagið fyri, at fara undir víðari gongd og samráðingar um tilgongd klárt tá hetta verður ynskt.

- Fremja nýskipanir
 - Skattanýskipan – lægri skatt á arbeiði – umleggja til gjøld, ið øll rinda (børn og pen.undantikin)
 - Pensjónsnýskipan – tryggja øllum tryggja eftirløn. Tryggja at uppsparing skapar virksemlu í landinum.
 - Kommununýskipan – skipa í fáar sterkar eindir kring landið. Skapa vøkstur og trivna.
 - Fyrisingarnýskipan – skipan til føroysk viðurskifti. Synergi og samstarv.

- Fiskivinnunýskipan. Burðardygd, munandi størri avkast.
 - Vinnupolitikk. Málrættað til útvaldar vinnur. Ferðavinna, Atknýttar – útbúgving
OLJAN ... ófatilgar móguleikar
 - Útbúgvingarnýskipan. Barnagarð til hægri lestur. Maritimar.
 - Bústaðarpolitikk. Stórt útboð av íbúðum og grundstykkjum. Fjøltátta.
 - Barnafamiljur góð kor.
 - Kostnaðarstöði niður – príseftirlit/samanbering og Kappingarráðið
- Skulu venda undirskot til yvirskot.

Væl móguligt. Um vit síggja tølini fyri fáum árum síðan – yvirskot á 6-700 mió. kr. – krevur tillagingar og nýskipanir + nýtt vinnufremjandi virksemin.

- Bara tað eina átakið - ein nýggjur fiskivinnu- og vinnupolitikkur, ið fær okkara framleiðslu at økjast, soleiðis at tey 20%, ið vit framleiða minni pr. íbúgva í mun til grannalondini, verður fangað aftur. Vil skapa størri virksemin og inntøkur.
- Vit skulu fyrst hava undirskotið burtur – síðan stigvísa niðurlaging av blokkinum – helvtin av vøkstrinum í inntøkunum nýtast til blokkniðurskurð, ið verður latin í Búskapargrunn Føroya.
- Tá vil tíð eisini vera til, at fáa fólkaatkvøðu og samráðingar við stjórnina um treytir fyri framtíðar samstarvi.

1. Er alt hetta móguligt at røkka ?

Ja, fyrimunur við at vera lítið land – skjótt at tillaga. Um vit fáa góða og dugnaliga leiðslu.

ÚTRÓÐRARBÁTUR Í MUN TIL FERÐAMANNASKIP.

VIT SKULU VITA,

At taka frælsi er størsti vinningurin.

At lata frælsi frá okkum til onnur minsti trupulleikin – Ynskja vit at avgeva – so er móguleikin altíð til staðar. ES og altjóða stovnar.

...

At enda –

Tað má staðfestast, at málið um fólkavøxstur og fullveldi ger, at Tjóðveldi vil, má og skal fremja ein so ábyrgdarfullan politikk sum móguligt – innan øll øki.

Tí full ábyrgd av eignum landi – merkir full ábyrgd av øllum tættum í føroyska samfelagnum.

Tí er ein atkvøða fyri Tjóðveldi tað tryggja valið – um tú ynskir at fáa skil á føroyska búskapin, at

fremja neyðugu nýskipanirnar og at fáa meira samband

Samband... við onnur lond og altjóða samfelagið.

Heldur senda áheitanir til donsku stjórnina um at hækka blokkin tí vit ikki megna at fremja neyðugu nýskipanirnar í samfelagnum sjálvi – so eiga vit at siga sum okkara formaður segði so væl henda dagin:

Spyr ikki hvat Danmark kann gera fyri okkum – men hvat vit kunnu gera fyri Danmark.